

Posudek vedoucího bakalářské práce:

Lucie Kmínková, Válka a násilí v životě české středověké šlechty ve 13. a 14. století v odrazu dobových iluminací, 57 ns.

Práce o rozsahu 57 stran textu se skládá z úvodu (s. 1–3), pěti kapitol: Charakteristika českých iluminovaných rukopisů (s. 4–11), Život české šlechty ve 13. a 14. století s ohledem na problematiku války a násilí (s. 12–22), Analýza vybraných ikonografických pramenů (s. 23–34), Rozbor dílčích tematických okruhů (s. 35–45) a Možnosti prezentace tématu (s. 46–49), závěru (s. 50–52) a seznamu pramenů a literatury (s. 53–57). Práci doplňuje celkem 18 vhodně vybraných barevných obrazových příloh. Poznámkový aparát umístěný pod čarou sestává celkem ze 176 poznámek.

Předně musím ocenit autorčinu odvalu přistoupit v rámci bakalářského studia ke zpracování metodologicky poměrně těžko uchopitelného fenoménu šlechtického násilí nahlíženého perspektivou ikonografických pramenů. Autorka v práci svůj postup přehledně vysvětlila, stanovila si jasné cíle a v rámci práce se jich také snažila efektivním způsobem dosáhnout. Autorku lze pochválit za správně strukturovaný výklad v průběhu celého textu i v rovině nižších celků (kapitol, odstavců). V práci bylo využito pestré palety pramenů počínaje iluminacemi zpřístupněnými ve faksimilích analyzovaných rukopisů, které byly konfrontovány se souvisejícími texty (biblické, hagiografické či narativní povahy). Při zasazení analyzovaných obrazů (a textů) do dobového historického kontextu, v jehož rámci se teprve texty i obrazy stávají srozumitelnými a přinášejí cenné informace o způsobu, jakým byly aktualizovány dávno minulé skutky a v rovině zobrazených reálií, se autorka opřela o odbornou literaturu. Práci proto přiznávám přínos především v rovině popisné a faktografické. Mezi další silné stránky práce řadím strukturaci a dílčí analýzy. Určité rezervy naopak vidím ve vyvozování obecnějších závěrů a rovině interpretace.

Pasáž věnovaná vztahu české šlechty k válce a násilí měla být opřena o širší záběr odborné literatury. Jen velmi zběžně je v práci pojednáno o rytířské kultuře, přičemž v práci postrádám odkazy na zásadní studie R. Antonína, R. Novotného, M. Wihody a L. Jana. O počátcích a stratifikaci české šlechty se dosud vede odborná diskuze, proto měla autorka alespoň zběžně nastínit její podstatu a hlavní zástupce. Místy se zdá,

že autorka poněkud ztratila ze zřetele šlechtu jako klíčovou zkoumanou skupinu. Také by měla být mnohem ostražitější, pokud jde o přenášení zahraničních paralel na domácí prostředí a podrobněji se věnovat domácím specifickým. Velmi opatrný bych byl k používání pojmu aristokracie, kde by bylo vhodné vysvětlit, jak mu a na základě jakých odborných titulů autorka rozumí. Autorka opakovaně vyjadřuje dle mého až ahistorický odstup od údajně nesmyslně násilné středověké reality. Ptám se proto, zda snad moderní doba nezná války a násilí, zda není donucovací a trestní aparát součástí každého funkčního státu a zda většina států nedisponuje vlastní armádou (pokud mu tedy např. ochranu nezajišťuje armáda státu jiného). Jak vlastně rozumět pojmu stát pro období středověku? Neměla by být naopak šlechtě spolu s panovníkem přiznána zásluha na vzniku funkčních struktur, které umožnily vznik moderního státu?

Z dílčích připomínek lze autorce vytknout drobné stylistické nepřesnosti; v práci poněkud zápasí s potřebou opakovat na více místech již řečené. Několikrát došlo vypuštěním mezery ke spojení dvou sousedních slov. Správný překlad Österreichisches Staatsarchiv zní Rakouský státní archiv, nikoli Rakouský národní archiv. Na s. 22 autorka porovnává Bibli Václava IV. s rukopisem rytířského eposu Willehalm. Proč však nebyl tento rukopis v práci též využit? Nenalézají se další iluminace se vztahem k dané problematice v dochovaných rukopisech s rytířskou tematikou? Prověřila toto autorka? Na s. 27 patrně není uveden latinský přípisek z titulní strany tzv. Liber depictus správně. K tematice smrti a umírání postrádám klíčové práce Philippa Arièse. V praktické části bych byl velmi opatrný k možnostem vystavení analyzovaných dokumentů (buť ve formě reprodukcí). Patrně by bylo možné bez větších poplatků za autorská práva vystavit jedině vybrané reprodukce pro edukační účely v nekomerčním režimu. Autorka by měla konkretizovat na jaký typ výstavních prostor se případně zaměřit. V seznamu využitých pramenů by měly být vedle odkazů na originály uvedeny i citace faksimilí. Přesto dodávám, že i po technicko-formální stránce se jedná o práci nadprůměrnou.

Závěr: Přes dílčí metodologické a stylistické prohřešky autorka prokázala způsobilost pro vypracování odborného textu na úrovni bakalářské kvalifikační práce. V mnoha částech je práce objevná a přináší nová fakta využitelná pro interdisciplinární výzkum dějin české středověké šlechty.

Práci proto k obhajobě plně **doporučuji**.

V Kutné Hoře 6. června 2016

.....
PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.